כעבין חייבין כלמודין פטורים א"ל אביי לרב

יוסף האי כובא דארעא מאי מברכין עלויה

א"ל מי סברת נהמא הוא יגובלא בעלמא

הוא ומברכין עלויה בורא מיני מזונות מר

זוטרא יקבע סעודתיה עלויה וברך עלויה

המוציא לחם מן הארץ ושלש ברכות אמר

מר בר רב אשי ואדם יוצא בהן ידי חובתו

בפסח מ"מ ילחם עוני קרינן ביה ואמר מר בר

רב אשי יהאי דובשא דתמרי מברכין עלויה

שהכל נהיה בדברו מ"מ זיעה בעלמא הוא

כמאן כי האי תנא דתנן שדבש תמרים ויין

תפוחים וחומץ ספוניות ושאר מי פירות של

תרומה רבי אליעזר מחייב קרן וחומש ורבי

יהושע -פוטר א"ל ההוא מרבנן לרבא טרימא

מהו לא הוה אדעתיה דרבא מאי קאמר ליה

יתיב רבינא קמיה דרבא א"ל דשומשמי קא

אמרת או דקורטמי קא אמרת או דפורצני קא

אמרת אדהכי והכי אסקיה רבא לדעתיה אמר

ליה חשילתא ודאי קא אמרת ואדכרתן מלתא

הא דאמר רב אסי האי תמרי של תרומה

מותר לעשות מהן מרימא ואסור לעשות מהן

שכר והלכתא יתמרי ועבדינהו מרימא

מברכין עלוייהו בורא פרי העץ מאי מעמא

במלתייהו קיימי כדמעיקרא. שתיתא רב

אמר שהכל נהיה בדברו ושמואל אמר בורא

מיני מזונות אמר רב חסדא ולא פליגי הא

בעבה הא ברכה עבה לאכילה עבדי לה רכה

לרפואה קא עבדי לה מתיב רב יוסף יושוין

שבוחשין את השתות בשבת ושותין

זיתום המצרי ואי ם"ד לרפואה קא מכוין

רפואה בשבת מי שרי א"ל אביי ואת לא

תסברא והא יתנן יכל האוכלין אוכל אדם

לרפואה בשבת וכל המשקין שותה אלא מה

אית לך למימר גברא לאכילה קא מכוין ה"ג

גברא לאכילה קא מכוין לישנא אחרינא אלא

מה אית לך למימר גברא לאכילה קא מכוין

ורפואה ממילא קא הויא ה"ג לאכילה קא

מכוין ורפואה ממילא קא הויא וצריכא דרב

י(ושמואל) דאי מהאי ה"א לאכילה קא מכוין

ורפואה ממילא קא הויא אבל הכא ©כיון

דלכתחלה לרפואה קא מכוין לא לבריך

עלויה כלל קמ"ל לכיון ראית ליה הנאה מיניה

בעי ברוכי: שעל הפת הוא אומר המוציא

וכו': ת"ר מה הוא אומר המוציא לחם מז

הארץ רבי נחמיה אומר מוציא לחם מן הארץ

כוכות הככים ע שושיע או״ח סימן קסח סעיף טו: במב ג מיי פ"ו מהלי חמן ומלה הלי ו טוש"ע או״ח סי תסא סעיף ב: עיסה חייבין בחלה ובהמוליא דקיי"ל

ג ד מיי' פ"ח מהלכות ברכות הלכה ד סמג עשין כז טוש"ע או"ח סי" רב סעיף ח: נא ה ו מיי פי״א מהלי מרומות הלכה ב: גב ז מיי׳ פ״ח מהל׳ ברכות הלי ד סמג עשין כו הלי ד סמג עשין כו טוש"ע או"ח סיי רב סעיף ז: ג ח [מיי פ"ג שם הלי ג] טוש"ע או"ח סיי רח

ברכות הלכה ט טוש"ע

סערי ו: ט [מיי' פכ"א מהלי שבת הל' לג טוש"ע או"ח סיי שכא סעיף יד]: י [מיי שם הלכה כב]: גד כ מיי פכ"א מהלי שבת :סעי' ו

הל' כב סמג לאויו סה טוש"ע או"ח סי׳ שכח סעיף

ל ןטוש"ע או"ח סי׳ כד : סעיף

\@/**~** תורה אור השלם

 לא תאבל עליו חמץ
 שְׁבְעַת יְמִים תאבל עליו מצות לחם עני כי בחפווו יָצָאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרֵיִם לְמֵעַן הָזְבֹּר אֶת יוֹם צֵאתְרְּ מֵאֶרֶץ תִּוְבּוּ בֶּיִּה ... ַ מִּצְרַיִּם כֵּל יְמֵי חַיֶּיךְ: דברים טז ג

2. אַל מוֹצִיאַם מִמְצְרֵיִם בתועפת ראם לו:

במדבר כג כב ז. הַמּוֹלִיבֵךְ בַּמִּדְבֶּר הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמְּאוֹן אֲשֶׁר אֵין מְיִם הַמּוֹצִיא לְךּ מִיִם מִצוּר וְלֶקַחְתִּי אָתְבֶם לִי לְעָם וְלֶקַחְתִּי אָתְבֶם וְהָיִיתִּי לֶכֶם לֵאלֹהִים וְיִדְעְתֶּם כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהַיכֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהַיכֶם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים: שמות ו ז

רבינו חננאל

מר זוטרא קבע סעודתיה עלויה ובריך עלויה המוציא לחם מן הארץ. דלענין שוויא והמא אי קבע סעודתיה עליה, בתחלה מברך המוציא ולבסוף שלש י ברכות. ויוצא בה ידי חובתו בוכות, וידצא בהידי חובות בפסח, מ"ט לחם עוני קרינא ביה. ואי לא קבע סעודתיה עליה, בתחלה בורא מיני מזונות ולבסוף ברכה אחת . מעיז שלש. תמרי ועבדינהו . לא איפשיטא, והלכך מברך עלייהו שהכל נהיה בדברו. . דתנז ועל כולם אם אמר שהכל יצא. [שתיתא וכו'. פי' שתיתא אסוויק, והוא הקלי, דעביד במשחא ובמלחא ובקמחא או במיא). [ושוין שבוחשין את השתית בשבת. והוא נתינת השתית בכלי ואח״כ יתן בו חומץ ויערבנו שתי וערב בתרווד, או כיוצא בו כלי הניטל בשבת, וינער אח״כ את הכלי לכלי אחר].

מסופק אם וירמשיי"ש חייבין בחלה משום (כ) עושה עיסתו בלק כדי לחלקה פטורין מן החלה דלית בהו שיעורא הכא גבי וירמשי"ש נמי פעמים מחלקן שחין משימין שיעור חלה בקדרה אחת אך היה מלריך של יין לכסותו: **זיעה בעלמא הוא**. ואינו פרי לברך עליו בורא פרי - ליקח חלה בלא ברכה בשביל הספק וכל דבר שתחלתו סופגנין וסופו

כרבי יוחנן פרק כל שעה (פסחים לו.) דפליגי ר' יוחנן ור"ל במעשה חילפם ופליגי בבלילתו רכה דהיינו תחלתו סופגנין וסופו עיסה אם נאפה בתנור או בכירה או באילפס בלא מים ושמן דר"ל ס"ל דלא הוה חייב אלא כשנאפה בתנור ואהא קאי מתניתין תחלתו סופגנין וסופו עיסה דחייב בחלה אבל באילפס פטור ורבי יוחנן מחייב דמעשה אילפס סופו עיסה קרינן ביה רק שלא יהיו משקין באילפס דהכי איתא בירושלמי כל שהאור תחתיו חייב בחלה ומברכין עליו המוליא אבל אנילי"ם אין מברכין עליו המוליא דלה בני אלה גובלה בעלמה ומיבו אם קבע סעודתיה עלייהו כמו בפורים מברך המוליא וכל דבר שתחלתו סופגנין וגם סופו כגון הני סופגנין שמטגנין אותן בשמן שקורין בוניי"ש ש פטורין מן החלה: מד זומרא קבע םעודתיה עלויה. וכן ניל״ש אי הבע סעודתיה עליה מברכיו עליה המוליא וכן לוה הר"מ בפורים שקובעין סעודתן עליהן לברך המוליא בפת תחלה כדי לפוטרן מברכה שהיה מסופק אי הוה קביעותייהו קביעות או לא: האי דובשא דתמרי מברכין עלויה שהבל. וכן משקין מכל מיני פירות בר מתירוש וילהר כדאמרינן גבי ערלה*י ולאפוקי מה״ג שפירש דמיירי שנתן לתוכן מים ב ושכר דידן אע"ג דשמא יש בהן כזית בכדי אכילת פרס לא מברכין עליו בורא מיני מזונות אלא שהכל ואפי' לרב ושמואל דאמרי כל שיש בו מחמשת המינין מברכין עליו בורא מיני מזונות הכא לא הוי בהו ממש שעורים בו ואין שכר אלא טעמא בעלמא ועוד משום שיש בו עלויה אחרינא בפת ועוד בשתיה" אומר שהכל: ושורן שבוחשין. רבי (ד) ור' יוסי פליגי גבי נותן מים לתוך המורסן הובקלישה מיירי מדקתני ובוחשין ולח קתני לשון גבול והכי דייקינן התם: ואי ם"ד לרפואה עבדי ליה רפואה בשבת מי שרי. דסובר דכיון (ס) דכל שעקרו לרפואה ואין רגילות לעשותו ללורך אכילה אסור בשבת וכו׳: והא תנן כל האובדין ובו'. דמשמע מדנקט כל האוכלין דאפי (ו) כל שעקרו לרפואה כיון שראוי לאכילה שפיר דמי מדנהט כל ומסיק הגמרא ולריכא דרב ושמואל דפשיטא (ו) דמתניתין שריא אף על פי שעומד לרפואה אבל דרב ושמואלי אשמעינן דלא נימא כיון דעקרו לרפואה לא לבריך עליה כלל קא משמע לן כיון דמתהני מיניה בעי ברוכי ומכל מקום לא יברך אלא שהכל כיון שאינו עשוי לסעוד כי אם לשתות ואם כן כל דבר שיש בו מחמשת המינין ואינו עשוי לסעוד כי אם לשתות כגוו שכר וכיוצא בו מברך שהכל

וכהאי גוונא פסק בה"ג והלכתא

כעבין. ערוכה ומקוטפת כגלוסקאות נאות גלי דעתיה דללחם עשאה: כלמודין. °כנסרים בעלמא שלא הקפיד על עריסתם0. ודוגמתו שנינו במועד קטן (פ"ב דף יב.) עושה לו למודין לוחין לבור

> העץ: וחומן ספוניות. סופי ענבים שאין מתבשלים עולמית ועושים מהן חומך: מחייב קרן וחומש. לשותה ממנו בשונג: ור' יהושע פוער. דזיעה בעלמה הוה וחין שם תרומה חל עליו ואין לך פרי הניתן למשקה אלא זיתים וענבים בלבד והיינו כמר בר רב אשי: טרימא מהו. מה מברכין עליו. ושם טרימא כל דבר הכתוש קלת ואינו מרוסק: לא הוה אדעתא דרבא. לא היה מבין מהו שוחל: א"ל. רבינה לההוח מרבנן איזו טרימא אתה שואל: דקורטמי. כרכום שכותשים אותו ונותנין בו יין ושותין: או דשומשמי. להוליא שמנן: או דפורלני. כתישת עובים לתת לתוך החרלנים מים לעשות תמד: א"ל רבא השילתא קא אמרת. מתוך דברי רבינא הבין רבא את השאלה א"ל דבר מעוך שאלתני. כמו ביעי חשילתה דשחיטת חולין (דף נג.): מותר לעשות מהן טרימא. שאינו מפסידה אלמא דבמילתה קאי וכיון דהכי הוא מברכין עליה ב"פ העץ: שתיתה. ° מאכל העשוי מקמח קליות שנתיבשו בתנור בעוד שהשבלים לחים יו: עבה לחכילה עבידת. ובמילתה קיימא: שבוחשין. מגיסין בכף לערבו יפה במימיו: זיקום המלרי. מפורש במסכת פסחים (דף מב:) ח: וכל המשקים שותה. חלמח לאכילה מכוין ורפואה ממילא הויא הכא נמי לאכילה מכוין כו' (4): ה"ג ולריכה דרב ושמוהל. וחע"ג דתנים לענין שבת דאוכל הוא ומותר לאכלו בשבת אלטריך למימר דטעון ברכה: ה"ג דסד"ה כיון דלרפוחה קה מכוין לא לבעי ברכה קמ"ל כיון דמתהני מיניה. שהרי מאכל הוא בעי ברוכי: והלכתה ל"ג ומהלכות גדולות הוא: דחפיק משמע. שהוליה כבר והה ודאי ברכה הגונה דלשעבר בעינן שהרי כבר הוליא הלחם הזה מן הארץ שהוא בא ליהנות הימנו: דכתיב אל מוליחם ממלרים. וכשנחמרה פרשת בלעם כבר יצאו: המוציא לך מים. וכבר הוליה: ורבי נחמיה סבר דמפיה משמע. שעתיד להוליא דכתיב המוליא אתכם וכשנאמר פסוק זה למשה עדיין לא ילאו והמוליא לך מים עדיין היה מוליא כל ימי היותם במדבר: דאפיקית יתכון. שאני הוא שהולאתי אתכם:

אמר רבא במוציא כולי עלמא לא פליגי אמר רבא במוציא כולי עלמא לא פליגי דאפיק משמע דכתיב ²אל מוציאם ממצרים כי פליגי בהמוציא רבגן סברי המוציא דאפיק משמע דכתיב יהמוציא לך מים מצור החלמיש' יורבי נחמיה סבר המוציא דמפיק משמע שנאמר יהמוציא אתכם מתחת סבלות מצרים ורָבגן ההוא הָכי קאָמר להו קודשא בריך הוא לישראל כד מפיקנא לכו עבידנא לכו מלתא כי היכי דידעיתו דאנא הוא דאפיקית יתכון ממצרים דכתיב ⁴וידעתם כי אני ה' אלהיכם המוציא משתבחין ליה רבגן לרבי זירא [את] בר רב זביד אחוה דר"ש בר רב זביד דאדם גדול הוא ובקי בברכות הוא אמר להם לכשיבא לידכם הביאוהו לידי זמגא חדא איקלע לגביה אפיקו ליה ריפתא פתח ואמר מוציא אמר זה הוא שאומרים עליו דאדם גדול הוא ובקי בברכות הוא בשלמא אי אמר המוציא אשמעינן

שתיתא עבה מברך בורא מיני מזונות קלישתא מברך שהכל ואף על פי שלרפואה נעשית היכא דאית ליה הנאה מיניה מברך:

מכ: כ) שבת הנו.. ג) שבת קכ, כל טפנו קרו, זו מש"ל מ"ז, קט: יומא מט., דו רש"ל מ"ז, דו לעיל לו, זו במ"א: עריכתם, זו ונותנין לתוכו דבש כך פירש"י עירובין כט:, כך פירש"י עירובין כט:, כך פירש"י עירונין עש., ח) ושכת קי,, ע) [וע' תוס' פסחים לו: ד"ה דכ"ען, י) [תרומות פי"א מ"ג],

הגהות הב"ח

(A) רש"י ד"ה וכל המשקים וכו' מכוין הס"ד ואחר כך מ"ה ה"ג. ולריכה וכו' ברכה :מ״ד ואחר כך מ״ה דסד״א: (ב) תום' ל"ה לחס וכו' וירמשייש חייבים נחלה וירמשיי"ש חייבים בחלה משום דתגן העושה עיסתו בלק כדי לחלקה פטורה מן החלה דלית בהו שיעורא א"כ הכא: (ג) ד"ה האי דובשא וכו' דאין שכר אלא לובשם וכוי למון שכל מלם וכו' ועוד בשתיה נ"ב עיין בסוף עמוד זה: (ד) ד"ה ושוין שבוחשין רבי יוסי בל יהודה פליג גבי נותן מים. יהרה פניג גבי נותן מים.
כ"ב פ" מי שהחשין מוף
דף קנה: (ס) ד"ה ואי וכו'
דפין שעקרו כא"ל וחיבת דכל
ממחק: (ו) ד"ה והתניא וכו'
דאפילו שעקרו כל"ל וחיבת
כל ממחק: (ו) בא"ד רפשיטא
בל ממחק: (ו) בא"ד רפשיטא
בל ממחק: (ו) בא"ד רפשיטא למתני' דשרי בשבת כיון שעומד לאכילה אע"ג דעיקרו לרפואה אבל דרב:

גליון הש"ם

גמ' ור"נ סבר המוציא דמפיק משמע. ע' עירוכין י"ט ע"ל ול"ע: רש"י ר"ה בלמודין כנסרים. ע' תי"ט פ״ה מ״ט דכלים: רש״י ד״ה שתיתא מאכל העשוי בו׳. וכ״כ רש״י מלכים h (יד) [יד]:

מוסף תוספות

א. בתוס' רי"ש הוסיף, רבפ' כל שעה חשבינן . להו זיעה בעלמא ואינו סופג את הארבעים אלא סופג און האובעים אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. ב. בתוס' רי"ש הוסיף, דאי לבדו הוא מברך עליו ב"פ העץ ראשתני לעלוייא כמו שמז י וית. ג. בתוס׳ רי״ש כתב. זית. ג. בתוסי רייש כתב, א"נ י"ל כיון שהמשקה צלול עקרו ע"ש המשקה ולא שייכא לההיא דרב ושמואל דכל דבר שיש בו מחמשת המינים וכ' ואיז בו כי אם טעמא בעלמא. ד. בתוס' רי"ש כתב. ועוד דגבי שתית קאמר דברכה מברך שהכל. (ובמהרש״א מברך שהכל. (ובמהרש"א הגיה בתוס' בשתיתא). ה. בתוס' רי"ש כתב, ברייתא היא בפ' בתרא דשבת גבי פלוגתא דר' וריב"י דפליגי גבי נותן . מים למורסן והתם מסיק . ראיירי ברכה מדקתני וכו׳ ו איירי בוכה מוקוניי וכרי (עיין ב״ח). ו. בתוס׳ רי״ש כתב. וצריכא דרב ושמואל דפשיטא דמתני׳ שריא ליה בשבת כיון שעומד . לאכילה.

מוסף רש"י

ישאר מי פירות של תרומה. חוץ מענכים וזימים נכך (חולין קב:). ן זיתום המצרי. רפולה נמי משקה הוא, דתנן (שבת קט:) כל המשקין שותה אדם לרפואה שבת קנו.). כיון דאית ליה הנאה מיניה. לכד הרפואה